

DOI 10.31558/2519-2949.2024.3.14

УДК 321.21:327(477+438)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3435-2146>**Даниленко С. І., Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ЧИННИК МАЛИХ АЛЬЯНСІВ

У статті окреслено роль малих альянсів у регіоні Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) у формуванні нової безпекової перспективи, зокрема для України, на фоні невизначеності щодо повноцінного вступу країни до НАТО. Узагальнено актуальну участь, інтелектуальні й організаційні можливості інституцій громадянського суспільства України, які діють у сфері міждержавних відносин, щодо експертного забезпечення процесу формування малих альянсів, що останнім часом активно постають як суб'єкти міжнародного партнерства. Зроблено увагу на тому експертному внеску до реалізації завдань міжнародних відносин та зовнішньої політики, що протягом останнього часу зроблено представниками третього сектору для пошуку оптимальних зовнішньополітичних рішень, просування інформаційного порядку денного, що відповідає інтересам держав ЦСЄ, і об'єктивно висвітлює безпекову реальність в регіоні. Констатовано на тому, що аналітичний потенціал інституцій громадського суспільства, таких як освітні та наукові заклади, неурядові організації, що досліджують різні сектори суспільного життя, має бути ширше залучений до напрацювання урядових рішень за умов зміни міжнародного порядку. Наприклад, Інституції громадянського суспільства, think tank, аналітичні центри та громадські організації, загалом представники так званого «третього сектору» в Україні та Польщі, як-от Центр Разумкова, Інститут зовнішньополітичних досліджень (FPRI), Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), Центр «Нова Європа», Рада зовнішньої політики «Українська призма», «Фундація «Суспільність», Центр східних досліджень (OSW), Центр діалогу ім. Юліуша Мерошевського мають потенціал до напрацювання стратегій перспектив розвитку малих альянсів в регіоні Центрально-Східної Європи. Робота ґрунтується на засадах таких методологічних підходів, як прогностичний, міждисциплінарний, системного аналізу, а також на загальнонаукових принципах об'єктивності та історизму.

Ключові слова: громадянське суспільство, Центрально-Східна Європа, малі альянси, Україна, Польща, міжнародна безпека

Постановка проблеми в загальному вигляді. Україна під тиском неспровокованої агресії Російської Федерації (Московії) активно шукає нових інструментів та шляхів збереження власної державності та суб'єктності на геополітичній мапі світу, прагне якнайшвидше відновити територіальну цілісність та захистити суверенітет. Найбільш очевидним та бажаним для України рішенням є вступ до НАТО, що формально гарантує перебування країни під ядерною парасолькою Альянсу. Членство України в НАТО теоретично унеможливить повторне здійснення Московією (або іншим державним утворенням, яке сформується на теренах сучасної Російської Федерації внаслідок можливої дефрагментації країни-агресорки та внутрішнього парадусу суверенітетів) подібного акту агресії у майбутньому.

Однак, Організація Північноатлантичного договору, схоже, перебуває в інституційній розгубленості та проходить процес трансформації й переосмислення загроз на тлі складної внутрішньополітичної ситуації в Сполучених Штатах Америки, які відіграють ключову роль у прийнятті рішень всередині Альянсу. Як наслідок, спостерігається відсутність в публічному просторі узгодженої та цілісної безпекової стратегії НАТО щодо завершення російсько-української війни і перспектив вступу України до безпекового блоку. Тож, значною мірою як одну із альтернатив, Україна використовує стратегію малих альянсів та укладання двосторонніх

безпекових угод з державами-членами НАТО для збереження стійкості держави «тут і зараз», а також задля формування регіонального безпекового комплексу Центрально-Східної Європи як частини чи елемента нової безпекової архітектури європейського континенту та загалом глобальної системи безпеки.

З урахуванням особливостей функціонування ліберальних демократій Заходу, їх політичні еліти змушені діяти відповідно до електоральних настроїв співгромадян та їх ставлення до російсько-української війни, яка може безпосередньо торкнутися і держав-членів НАТО. Своєю чергою неготовність громадян ЄС прийняти реальність російської загрози також гальмує рішучість європейських еліт збільшити допомогу Україні, перейти від «відкритих дверей» та «мостів» до практичної політики з вступу України до НАТО.

Українська держава змушена за таких умов захищати національні інтереси України, що вимагає спільних зусиль з боку військово-політичного керівництва держави, інституцій громадянського суспільства, зокрема, науковців, освітян та аналітичних центрів з розробки та впровадження експертної та інформаційної політики щодо стратегії малих альянсів як безпекового інструменту в регіоні ЦСЄ. В контексті цього важливого значення набуває адаптація сфер стратегічних комунікацій України та країн-партнерів до нових безпекових загроз та викликів, що виникають на східному фланзі НАТО. Це повинно забезпечити стабільну циркуляцію у системі «державо-громадянське суспільство» кваліфікованої та актуальної експертної інформації для прийняття зважених і ґрунтовних пропозицій, що могли б каталізувати й наповнити змістом урядові й міжурядові рішення.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених завдань автор послуговувався низкою методів. Зокрема, застосував міждисциплінарний підхід, метод медіамоніторингу для вивчення публічних змін та риторики політичних акторів у контексті малих альянсів, застосовано дані соціологічного опитування за темою дослідження. А також ретроспективний та компаративний методи для вивчення розгортання проблеми та порівняння позицій учасників, їх поглядів на означуване питання, а у підсумку концептуальний синтез.

Виклад основного матеріалу. Зміни глобальної системи безпеки, трансформація безпекової архітектури Європи внаслідок неоімперських амбіцій та агресії РФ, стратегія малих альянсів, особливості інформаційної безпеки та функціонування сфери стратегічних комунікацій досліджуються в наукових працях та публікаціях А. Гетьманчук, В. Копійки, В. Горбуліна, Г. Перепелиці, Д. Дубова, М. Дорошка, М. Петрася, М. Драпака, М. Ожевана, Н. Піпченко, С. Герасимчука, В. Балюка, С. Джонстона, С. Слоана, Т. Сейла.

Частина з цих дослідників наголошують на використанні ефективного формату малих альянсів у формуванні міжнародних відносин за умов високої турбулентності та мінливості світу. Такий формат здатен консолідувати та зблизити позиції країн-партнерів Центрально-Східної Європи в галузі безпеки, військово-промислового виробництва, економіки, інфраструктурних проєктах та логістиці, а також посилити культурну дипломатію та зв'язки між інституціями громадянського суспільства.

У лютому 2019 року Верховна Рада України закріпила в Конституції стратегічний курс держави на повноправне членство в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору [1]. До цього позаблоковий статус України, який, за оцінкою Г. Перепелиці, був обраний Києвом на угоду Російській Федерації як найгірший варіант нейтралітету, використовувався проросійськими політиками в Україні як засіб політико-дипломатичних спекуляцій. Офіційна влада прикривала ним власну нездатність сформувати й забезпечити позицію країни в системі міжнародної безпеки і визначити її безпековий курс, який би захищав національні інтереси та державні кордони [2]. Подальші події, а саме російсько-українська війна, засвідчило високу прогностичну здатність українського експертного співтовариства.

Відповідно повномасштабне вторгнення РФ 24 лютого 2022 року в Україну прискорило євроінтеграційний та євроатлантичний поступ держави. У червні 2022 року лідери країн-членів Європейського Союзу ухвалили рішення щодо надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Цей статус офіційно запускає процес набуття Україною членства в об'єднанні, що охоплює більшу частину європейського континенту [3].

Дещо згодом актуалізувалася і друга гілка традиційного для країн нових демократій ЦСЄ шляху до європейської родини. Мовиться про приєднання до НАТО. 30 вересня 2022 року Україна подала заявку на вступ до НАТО за пришвидшеною процедурою, аргументуючи це тим, що Україна

відповідає більшості вимог Альянсу і «де-факто вже пройшла свій шлях до НАТО», захищаючи європейську спільноту від російської загрози [4].

Однак, черговий саміт НАТО, який відбувся 11-12 липня 2023 року у столиці Литви Вільнюсі, не виправдав сподівань офіційного Києва – Україна не отримала запрошення до членства в Альянсі і надалі залишається поза межами зони євроатлантичної відповідальності НАТО та дії Статті 5 Вашингтонського договору. Як це підтвердилося і у липні 2024 року на саміті НАТО у Вашингтоні. Слід зауважити, що вже перед вашингтонським самітом офіційний Київ та його партнери були більш стриманими й розважливими у своїх заявах й очікуваннях, що у інформаційному сенсі може свідчити про більший прагматизм і більший реалізм в оцінці відносин і обопільних очікувань (приклад *realpolitik* щодо окремого питання). І хоча безпекові умови на континенті кардинально змінилися, Україні відведено чи підтверджено попередню роль «буфера» чи «форпосту» для стримування російської загрози. Для цього держави-члени Альянсу зобов'язалися підтримувати Україну «стільки, скільки буде потрібно». А отже, західні партнери дотримуватимуться такої формули, допомагаючи Києву фінансово та військово, щоб Україна була стабільним форпостом на Сході Європи для того, щоб принаймні в короткостроковій перспективі не програти війну з РФ. Такий підхід виснажує Україну й є неприйнятним в довгостроковому вимірі. Тому, доки держави-члени НАТО, а фактично США, не готові надати Україні чітких безпекових гарантій, українські експерти вважають оптимальною стратегією «розбудувати регіональний безпековий пояс з державами Центрально-Східної Європи та іншими країнами, чие сприйняття загроз максимально наближене до України. У першу чергу це стосується поглиблення оборонної взаємодії з Польщею та Великою Британією» [5].

У такому контексті відбувся ювілейний Вашингтонський саміт НАТО, на який Україна вже не поклала надій щодо оголошення одностайного політичного рішення, яке б уможливило запрошення України стати 33-ю державою-членом оборонного блоку. Візит Генерального секретаря НАТО Є. Столтенберга в Київ у квітні 2024 року завершився запрошенням президента України В. Зеленського на саміт Альянсу у Вашингтоні та запевненнями, що НАТО робить все для того, щоб Україна якнайшвидше приєдналася до блоку як повноправний гравець. Але водночас зазначив, що для запрошення України необхідна згода всіх його учасників, якої наразі немає. Як відомо, перш за все США та Німеччина не готові взяти на себе юридичні зобов'язання та визначити чіткий таймінг приєднання України до Альянсу [6]. Тож на саміті у Вашингтоні традиційно лунали чергові запевнення щодо гарантованого і невідворотного майбутнього членства України в Альянсі та конкретної практичної допомоги – фінансової та мілітарної. Водночас загалом було дотримано формули, яка не передбачає як стрімкого програшу України у війні з РФ, так і остаточної перемоги України на полі бою.

З урахуванням такої диспозиції, вочевидь стратегія малих альянсів в коротко- і довгостроковій перспективі буде актуальною для України в контексті транзитного забезпечення безпеки на шляху до НАТО. Зауважимо, що згідно Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, яка була затверджена у 2021 році рішенням Ради національної безпеки та оборони, держава взяла курс на покращення міжнародного безпекового середовища. Для цього докладаються зусилля для використання існуючих регіональних форматів, які б сприяли стабілізації безпекової ситуації в регіоні Центрально-Східної Європи [7].

Найбільш перспективними напрямками є такі: тристороннє співробітництво між Україною, Литвою та Польщею у форматі Люблінського трикутника; «трикутники» Україна-Польща-Румунія, Україна-Румунія-Молдова, і особливо альянс Велика Британія-Польща-Україна. Останній цікавий насамперед участю ядерної держави, яка прагне повернути свій геополітичний вплив на світовій арені, є потужним фінансовим та економічним гравцем. Польща ж – природний стратегічний партнер України для реалізації спільних безпекових, оборонних, логістичних, культурних та соціальних проєктів.

Вищезгаданий формат є частиною стратегії малих альянсів як проактивної зовнішньої політики України, яка обумовлена критичними обставинами, коли Українська держава, яка зазнала агресії, «не може чекати безпеки та процвітання десь у майбутньому, коли стане членом ЄС і НАТО. Тому у такий спосіб вже сьогодні намагається досягти практичного зміцнення, гуртуючи дружні та близькі за духом країни у малі альянси» [8]. Соєю чергою членство Великої Британії в РБ ООН, G7 та НАТО надає додаткової ваги «трикутнику» Лондон-Варшава-Київ та створює передумови для формування порядку денного об'єднання.

Загалом російська загроза для східного флангу НАТО мала би надати новій динаміці розвитку малих альянсів за участі України. Повертаючись до Люблінського трикутника, зауважимо, що Україна, Польща та Литва мають неабиякий потенціал для втілення в життя проєктів в сфері військово-технічного виробництва, створення консорціумів для запуску виробництва зброї та боєприпасів натівського зразка, побудови нових логістичних ланцюгів та відповідної інфраструктури. Навіть не зважаючи на зернову кризу на українсько-польському кордоні, Україна зацікавлена в побудові євроколії, яка б з'єднала столиці обох держав. Ще більш масштабніший проєкт – приєднання України до Транс'європейської транспортної мережі та логістичних коридорів Європейського Союзу, частина з яких також перетинає українсько-польський кордон. Так, в Україну обговорюють такі транспортні коридори: а) Північне море – Балтійське море через Львів та Київ, а у перспективі до Маріуполя; б) Балтійське – Чорне – Егейське моря до Одеси через Львів та Кишинів; в) Балтійське море – Адріатичне море та Рейн-Дунай до Львова. Інвестиції в транспортні проєкти, які планується реалізувати в Україні до 2030 року, сягають 4,45 млрд євро [9]. Звичайно, це все можна розглядати як поствоєнну перспективу, як інструмент відродження потенціалу України, як конкретна пропозиція для інвесторів.

Кожен з «трикутників» є універсальною платформою для формування ефективної тристоронньої співпраці та майданчиком для просування євроінтеграційних устремлень учасників. Зокрема, в межах формату Україна-Румунія-Молдова Бухарест міг би активніше проводити роботу з адвокації інтересів Києва та Кишинєва на рівні Європейського Союзу, а також ділитися з кандидатами власним досвідом та формулами успішної європейської інтеграції. Загалом роль європейського адвоката України, яку успішно виконувала Варшава останні роки, може зацікавити й інші країни ЦСЄ. Всі ці ідеї спочатку обійшли «обкатку» у середовищі експертів та науковців, перш ніж потрапили на стіл до політиків. А значить, механізм взаємодії держави та громадянського суспільства є дієвим і його слід розвивати, посилюючи взаємну довіру, прискорюючи проходження пропозицій, залучаючи нових учасників. Зокрема, це стосується сфери стратегічних комунікацій та інформаційної стійкості. Тут привертають увагу експертні напрацювання таких громадських організацій як «Фундація «Суспільність» з її експертними ініціативами у медійній галузі та ГО «Стійка Україна», яка вже багато років працює на концепцією «стійкості» у різних суспільних та економічних сферах [10].

За оцінкою Ради зовнішньої політики «Українська призма», успішність малих альянсів потребує «започаткування та розвитку експертної та політичної дискусії щодо цілей та пріоритетів держав-учасниць, які можуть різнитися в залежності від ступеню геополітичних амбіцій держав-партнерів». Потенціал малих альянсів, особливо формат Лондон-Варшава-Київ, залишається значним, а тому потребує формування та обговорення «дорожніх карт» для їх розвитку. Аналітики «Української призми» наголошують на доречності посилення видимості такого формату співробітництва за рахунок просування стратегії малих альянсів під час проведення самітів більших об'єднань – ЄС та НАТО. Також варто поглиблювати співпрацю інституцій громадянського суспільства, експертних та академічних кіл держав-учасниць об'єднань [11]. Така оцінка стала свідченням усвідомлення експертним товариством своєї ролі у розробці бачення, а згодом і побудови нових відносин у період руйнування нової та під час формування оновленої системи міжнародних відносин. Інституції громадянського суспільства розглядають як дебатні майданчики та центри напрацювання більш гнучких неофіційних рішень, які так складно ухвалювати та імплементувати урядам у період мілітарного протистояння і глобальної поляризації.

Аргументом їх залучення до обговорення шляхів розвитку малих альянсів може слугувати дослідження прихильності громадян України до формату Люблінський трикутник. Так, згідно результатам опитування, проведеним компанією InfoSapiens у 2022 році на замовлення Центру «Нова Європа», Люблінському трикутнику, як міжнародному об'єднанню, довіряли 65,5% українців. Крайні результати тільки у ЄС (84%), НАТО (76%) та G7 (71%) [12].

Окреслена нами проблематика з широкого спектру проаналізована та зрештована у доробку науковців Київського національного університету імені Тараса Шевченка та їхніх колег з Університету імені Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. У монографії розкрито роль малих альянсів, урядів та недержавного сектора у питаннях безпеки, зокрема України та Польщі, у перспективі розвитку ситуації в регіоні на коротко- та середньостроковий період на фоні неоімперських планів тоталітарного режиму Росії (Московії) [13]. У такий спосіб підкреслюється роль університетів та інших академічних осередків як елементів громадянського суспільства, які напрацьовують експертну базу та візію для практичних кроків державних інституцій. Медіа також

тримають у полі цю проблематику, оскільки вона є чутливою для широкої аудиторії. Часто звертаючи увагу на можливій зміні європейської політики США з прогнозованим приходом до влади в Сполучених Штатах Дональда Трампа як представника правого популізму. За посередництва ЗМК порушується питання про більшу відповідальність національних європейських урядів за безпекову ситуацію в регіоні Центрально-Східної Європи та кращу взаємодію із громадським суспільством цих країн [14].

Висновки. Інституції громадянського суспільства, think tank, аналітичні центри та громадські організації, загалом представники так званого «третього сектору» в Україні та Польщі, як-от Центр Разумкова, Інститут зовнішньополітичних досліджень (FPRI), Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), Центр «Нова Європа», Рада зовнішньої політики «Українська призма», «Фундація «Суспільність», Центр східних досліджень (OSW), Центр діалогу ім. Юліуша Мерошевського мають потенціал до напрацювання стратегій перспектив розвитку малих альянсів в регіоні Центрально-Східної Європи. Окремими напрямом є розробка та формулювання нарративної бази, яка б нівелювала деструктивну пропагандистську політику РФ, що спрямована на підірив єдності всередині Європейського Союзу та безпекових трансатлантичних зв'язків. Інтелектуальна, академічна основа, що є доброю базою для просування такого процесу, вже напрацьована і продовжує формуватися. Це один із напрямів державно-приватного партнерства у експертній сфері.

Бібліографічний список:

1. Червоненко В. Вступ до НАТО і ЄС закріпили в Конституції. Що це означає. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47155927> (дата звернення: 03.01.2024).
2. BBC News Україна. Позаблоковість «як засіб політичних спекуляцій» – BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news/2011/03/110331_perepelytsya_ie_is (дата звернення: 03.05.2024).
3. Служба Віце-прем'єр-міністра України. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (дата звернення: 03.05.2024).
4. Радіо Свобода. Україна подає заявку на пришвидшений вступ до НАТО – Зеленський. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraine-vstup-do-nato/32059640.html> (дата звернення: 03.05.2024).
5. FPRI. НАТО демонструє безпорадність у питанні відновлення безпекового порядку в Європі. *fpri.kiev.ua*. URL: <https://www.fpri.kiev.ua/archives/INTERNATIONAL%20WEEKLY%20№11%2001.07.2023%20-%2015.07.2023.pdf> (дата звернення: 03.05.2024).
6. Костіна І. Столтенберг запросив Зеленського на саміт НАТО і пояснив, чого варто від нього чекати. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/29/7184880/> (дата звернення: 03.05.2024).
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (дата звернення: 03.05.2024).
8. Interfax-Ukraine. Кулеба: Новий альянс Україна-Польща-Велика Британія – це об'єднання країн, які поділяють спільні принципи. *Інтерфакс-Україна*. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/795418.html> (дата звернення: 03.05.2024).
9. Васильєв О. Україна приєднується до транс'європейської транспортної мережі: що це означає. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/ukrayina-priednuetsya-trans-evropeyskoyi-1707476013.html> (дата звернення: 03.05.2024).
10. Форум «Воєнні виклики-2024: Стійкість». *Фундація «Суспільність»*. URL: <https://suspilnist.org/blog/news/forum-voenni-mediavikliki-2024-stiikis/> (дата звернення: 24.07.2024)
11. Герасимчук С., Драпак М. Велика стратегія малих альянсів України: використання потенціалу на фоні глобальних викликів. *Українська призма*. URL: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2023/04/Велика-стратегія-Малих-альянсів-України.pdf> (дата звернення: 06.05.2024).
12. Дипломатія воєнного часу. Що думають українці про рух України до членства в ЄС і не тільки. *Центр "Нова Європа"*. http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/Eurointegration_wartime_ukr.pdf (дата звернення: 06.05.2024).
13. Стратегічне партнерство Польщі та України в умовах зміни міжнародної системи: точки зору Польщі та України / Наук. ред. Марек Петрась, Валентин Балюк, Григорій Перепелиця. – Люблін, Видавництво Університету Марії Кюрі-Склодовської, 2024. – 442 с.
14. Zalewski, Tomasz (2024, lipiec). Zwierzęcy instynkt Trumpra. *Polityka*. Tygodnik, nr 27 (3470), 26.06 – 2.07.24. – s. 45 – 47.

References:

1. Chervonenko V. The entry into NATO and the EU has been enshrined in the Constitution. What does it mean? *BBC News Ukraine*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47155927> (date of access: 03.01.2024). [in Ukrainian].
2. BBC News Ukraine. Non-alignment "as a means of political speculation" – *BBC News Ukraine*. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news/2011/03/110331_perepelytsya_ie_is (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
3. Office of the Deputy Prime Minister of Ukraine. Ukraine has received candidate status for EU membership. *Government portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
4. Radio Liberty. Ukraine submits an application for accelerated NATO membership – Zelenskyy. *Radio Liberty*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraina-vstup-do-nato/32059640.html> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
5. FPRI. NATO shows helplessness in restoring the security order in Europe. fpri.kiev.ua. URL: <https://www.fpri.kiev.ua/archives/INTERNATIONAL%20WEEKLY%20№11%2001.07.2023%20-%2015.07.2023.pdf> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
6. Kostina I. Stoltenberg has invited Zelenskyy to the NATO summit and explained what to expect from it. *European Pravda*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/29/7184880/> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
7. On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated July 30, 2021, "On the Strategy of Foreign Policy Activities of Ukraine": Decree of the President of Ukraine dated 26.08.2021 No. 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
8. Interfax-Ukraine. Kuleba: The new Ukraine-Poland-Great Britain alliance is a union of countries that share common principles. *Interfax-Ukraine*. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/795418.html> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
9. Vasyliiev O. Ukraine joins the Trans-European Transport Network: What does it mean? *RBC-Ukraine*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/ukrayina-priednuetsya-trans-evropeyskoyi-1707476013.html> (date of access: 03.05.2024). [in Ukrainian].
10. Forum "2024 Wartime Challenges: Resilience." *The Sospilnist Foundation*. URL: <https://sospilnist.org/blog/news/forum-voieni-mediavikliki-2024-stiikis/> (date of access: 24.07.2024). [in Ukrainian].
11. Herasymchuk S., Drapak M. The grand strategy of Ukraine's small alliances: Utilizing potential amid global challenges. *Ukrainian Prism*. URL: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2023/04/Велика-стратегія-Малих-альянсів-України.pdf> (date of access: 06.05.2024). [in Ukrainian].
12. Diplomacy in wartime. What do Ukrainians think about Ukraine's move toward EU membership and beyond? *Center "New Europe."* http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/Eurointegration_wartime_ukr.pdf (date of access: 06.05.2024). [in Ukrainian].
13. Strategic partnership between Poland and Ukraine in the context of changes in the international system: views from Poland and Ukraine / Scientific ed. Marek Petras, Valentyn Baliuk, Hryhoriy Perepelytsia. – Lublin, Maria Curie-Skłodowska University Publishing, 2024. – 442 p. [in Ukrainian].
14. Zalewski, Tomasz (2024, July). Zwierzęcy instynkt Trumpa. *Polityka*. Tygodnik, nr 27 (3470), 26.06 – 2.07.24. – s. 45 – 47.

Danylenko S. *The potential of civil society in the implementation of Ukraine's international policy: the factor of small alliances*

The article examines the role of small alliances in the Central and Eastern European (CEE) region in shaping a new security perspective for Ukraine amid uncertainty regarding the country's full membership in NATO. It summarizes the current participation, intellectual, and organizational capabilities of Ukrainian civil society institutions operating in the field of interstate relations, as regards their expert support in the formation of small alliances that are increasingly emerging as subjects of international partnership. The focus is on the expert contributions to the implementation of international relations and foreign policy tasks made recently by representatives of the third sector, aimed at finding optimal foreign policy solutions, promoting an information agenda that aligns with the interests of CEE states, and objectively reflecting the security reality in the region. It is asserted that the analytical potential of civil society institutions, such as educational and scientific institutions and non-governmental organizations researching various sectors of public life, should be more broadly engaged in the development of government decisions under a changing international order. For example, civil society institutions, think tanks, analytical centers and public organizations, generally representatives of the so-called "third sector" in Ukraine and Poland, such as the Razumkov Center, the Institute for Foreign Policy Research (FPRI), the National Institute

for Strategic Studies (NISD), the Center "New Europe", "Ukrainian Prism" Foreign Policy Council, "Society" Foundation, Center for Oriental Studies (OSW), Dialogue Center named after Yulius Meroshevsky have the potential to develop strategies for the development of small alliances in the region of Central and Eastern Europe. The work is based on methodological approaches such as predictive, interdisciplinary, and systemic analysis, as well as general scientific principles of objectivity and historicism.

Keywords: : *civil society, Central and Eastern Europe, small alliances, Ukraine, Poland, international security*